

ben, ker je iz različnih poedinosti razvidno, z kako skrbjo in natančnostjo združno vodstvo svoje zadeve opravlja; zatoj si, pravi, dovolim predložiti, naj slavnj zbor račune odobri in celemu združnemu vodstvu, posebno pa nja načelniku g. Dr. Ivanu Geršaku, za tolike trude in požitovanja popolno priznanje in zahvalnost skaže s tem, da se iz svojih sedežev povzdigne. Z živio Geršak! živio vodstvo, povzdignejo se vsi navzoči in potidijo se računi. Potem je g. načelnik pital, kaj se ima zgoditi z prigospodarjenim imetkom, ki za lanijsko leto znaša 501 fl. in 55 kr. in predlaga naj se cela ta svota porabi za rezervni fond. Ta predlog se enoglasno spreme.

(Konec prih.)

Iz Ljubna. (Trdovraten župan.) Kakor Gomilčanom, tako se godi tudi nam; našemu staremu županu se strašno mili od županstva odstopiti. Županil nam je 3 leta tako, da ga je cela srenja do vrh glave sita. Odbornike ima večidel iz svoje „zlahte“ in se ga bojijo bolj, kakor parkelna na št. Miklauzevo. Novo volitev smo imeli že meseca decembra 1876, ter smo njega iz srenjskega odbora čisto izbili. Sedaj pa ne vč, kaj bi počel; pobit, zaničljjen, z potnim obrazom in srdit teka semtertje in išče pomoči, kako bi še par trenutkov dalje županil. Najbolj si prizadeva volitev prevreči. Mogoče, da se mu to posreči, ali pomagalo mu ne bode nič. Kajti izvolili bomo na vsak način poštene, narodne moze, kakor slednjče. Stari župan nam županil več ne bo; naj le gleda, da bodo srenjski računi v redu. V pustnem času je bil precej vesel in se je z maskarami okoli vozil. Okoli njega so se maskare zbirale in se veselile, da so imele župana med seboj. Enakega veselja ne bodo več uživale, ker izvolili si bomo župana, ki se bode bolj resnobno in možato obnašal!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Deželni zbori so vsi prenehali zborovati; vsi so vsaj nekoliko tožili, da jim je bilo premalo časa odmerjenega in da so torej morali naglo pa tudi površno delati in tako koristiti d. želske zanemarjati. Razna nemških liberalcev želimo vsi Avstrijani, da bi se deželnim zborom več časa privoščilo, državnemu pa menje. V Gradcu je poslanec dr. Radaž zahteval naj se zapišejo precej vse izpremembe posestev v davkarskem katastru, ker se na podlagi katastra sestavljajo volilni listi za občine in za okrajne zastope, sicer pride mnogo posestnikov ob volilno pravico, kakor se je to lani godilo pri volitvah za okrajni zastop mariborski. Maribor še sedaj ne dobi okrožne sodnije. Za popraviljanje Drave pri Dupleku se je potem, ko sta se dr. Radaž in dr. Dominkuš za reč dobro potegnili, dovolilo 5330 fl. za Savo pri Brežicah 1948 fl. in pri Mihalovcu 1564 fl. Popraviljanje Drave pod Ptujem se je od-

ložilo. Tronkova je prosila, naj se steza do Negove postavi v II. vrsto. Prošnja se je odbila. Prevelika srenja Šmarje se sme razpustiti. Nekatera srenje so prosile, naj se šletno obiskovanje šole skirči; prošnja je bila zavrnjena. Sedanjji naši deželni poslanci so zadnjokrat zborovali, ker potee kmalu 6 let, odkar so bili izvoljeni. Večina izmed njih je bila nemško-nemškutarska-liberalna; Slovenci tismo ničesar opravili pa tudi nemški konservativci ne. Deželi so naložili 38 % deželnih priklad in prihodnjemu zboru prepustili popravilo 180000 fl. dolga. — Državni zbor je začel 23. aprila zborovati. Nadvojvoda Vilhelm je odpotoval v Osek na Hrvatskem, kder je veliko vojske zbrane; v Ljubljani delajo priprave za 40.000 mož. V Lapaču tudi na Hrvatskem so magjarski vojaki hoti silo delati graničarskim dekletom. Vsled tega je nastal pretep. Stotnik je odposlal tje komando vojakov, ki so na neoborožane graničarje streljali in 4 izmed njih ustrelili, 9 pa težko ranili. Vsled tega so srbski graničarji silno srditi na Magjare!

Vnanje države. Komaj se je začela ruska vojska zoper Turka, že se grozijo Nemci sosednim Francozem. Pruski general Moltke je v državnem zboru zahteval denarjev za nameščenje 105 novih stotnikov ter rekel, da ne bo dolgo mir, ker Francozi na Nemce prežijo, t. j. nedolžni nemški volk dolži francosko ovco, da ga hoče ta požreti. Potem takem se vč, da bo mir skoraj umrl. Francozi so sklenili gledé rusko-turške vojske popolnem tiho in mirno djati. Italijani pa se pripravljajo na boj; kajti ravno to dni so 2 letnika vojakov pozvali pod orožje. Angleži so sedaj na videž mirni, vendar na skrivnem podpirajo Turka ter so poslali vojno brodovje pred Carigrad. Za Angleži so hoti iti tudi Severni Amerikanci z 4 vojnimi ladjami, toda Turki jim niso pustili skozi morsko ožino pri Dardanelih, kar je Amerikance razžalilo. V republiki Buones-Ayres v južni Ameriki je buknil punt in so predsednika ubili.

Rusko-turški boj.

Iz Carigrada pišejo, da pojde sultan sam na bojišče ob Donavi, kder Kerimpaša od Vidina do Izmajlova pričakuje z kakimi 200.000 vojaki kraj Donave napad ruskih bojnikov. Naslanja se na močne z Krupovimi kanoni gosto nasajene trdnjave Vidin, Palanko, Nikopolje, Sistov, Ruščuk, Silistrijo, Šumlavo, Varno, Mačin in Tulčo. Po Donavi plava mnogo železnih z težkimi kanoni obloženih ladij. Največ vojakov stoji okoli Vidina, kakih 100.000 mož, ter pravijo, da bodo 20.000 Črkesov spustili črez Donavo v Rumanijo požigat in ropat. Proti Črnogorcem in Miriditom se vojskujeta Saib-paša iz Skadra, Sulejman-paša pa iz Hercegovine. V Aziji vodi Turke proti Rusom in Perzijancem turški vojni minister sam, namreč Rediv-paša. Črno morje je sedaj popolnem v oblasti turškega brodovja, ki je tako močno, da se rusko pred njim mora v reki Dujeper varno skrivati. Ah to vendar Turkov ne

bode konečnega pogina varovalo. Jihovi sovražniki so preštevilni in grabijo na nje sedaj od vseh strani. Rusi valijo v Turčijo dve velikanski armadi; prvo vodi veliki knez Nikolaj, ruskega čara prvi brat. Ta armada hiti sedaj skoz Rumunijo proti Donavi; rumunska armada kakih 40.000 mož močna se bo z rusko združila; Nikolajeva armada šteje više 250.000 mož, med njimi veliko konjenikov zlasti kot blisk naglih Kozakov. Druga armada stoji v Aziji pod poveljništvom velikega kneza Mihaela, ki je drugi brat carov. Tudi ta armada šteje blizu 200.000 mož in namerava z Perzijanci združena skozi Armenijo proti Eufratu prodreti. Naposled zbirajo Rusi še tretjo armado kot rezervno. Grkom sicer Angleži z svojim brodomjem žugajo, toda bržčas se ne bodo tega ustrašili ter bodo tudi šli nad Turka; slišati vsaj je, da pošiljajo vojake in kanone proti Tesaliji in Epiru. Črnogorski knez je prevzel višje poveljništvo črez vse bosenske, hercegovinske in albanske vstaše. Kajti tudi Albanija se je vzdignila in Stara Srbija. Vukotič je pri Krstacu se postavil pred Duško sotesko tako, da Sulejman-paša ne more brez krvave praske prodreti do Nikšića, kder je 800 Turkov od Črnogorcev obkoljenih in se bodo zavolj gladu morali tem udati, če ne pride pomoči. Hercegovinskih vstašev je 800 odšlo k Vukotiču. Bosenski pa so se pri Mrovici in pri Mahovskem logu srečno bili z Turki, katere so v beg zapodili. V Turn-Severinu in v Rumuniji in tudi v Bukureštu zbira bolgarski vstaš Krištov bolgarske prostovoljce, kojih hoče 10 bataljonov na noge spraviti. Tudi iz Srbije hiti mnogo junakov med prostovoljce. Ruski knez Čerkaskij bode prihodnji prvi oskrbnik Bolgarije in nabira za ta namen mnogo uradnikov. Perzijancem pošiljajo Rusi po Volgi in črez Hvalinsko morje potrebnih pušek, kanonov in streljiva. Glavno rusko mesto Moskva je darovalo 1 milijon rubljev za ranjence, vlada pa je dobila 300 milijonov rubljev na posodo v Holandiji.

Za poduk in kratek čas.

Nekaj o potresih.

Od vseh naravnih prigodjajev, ki so organičnemu življenju, posebno pa človeku in njegovim delom sovražni, ni ga tako strašnega, kakor potres. V malo sekundah ali minutah je v stanu mesta, cele pokrajine spremeniti v prah in razvaline, pokončati ljudi na tisoče. Za glavni vzrok velja od časa pl. A. Humboldta sploh nasprotnost (reakcija) ognjena tekočega zemeljnega jedra proti trdi skorji naše zemlje. Ako skoz luknje in špranje te skorje voda tako globoko pririje, da pride do vročega kamenja ali celó stopljene tvarine, se spremeni v sopar (par); ta si išče izhoda in ga tudi najde po razpoklinah zemlje. Če se veliko takega sopara naredi, je to vzrok potresa. Na ta način nastane največ potresov. Vendar utegnejo še drugi

vzroki krivi biti temu, na primer raztopljivo kamnino, kamnito sol, gips itd. utegne voda sprati, da nastanejo podzemelske votline; v take se vdere skalovje in napravi krajin potres. Ako se plini (gazi) nagloma razprostró, se godi enako, kakor pri vodenem soparu. Po teh vzrokih je tudi potres različen: ali se pomika horizontalno naprej preko manjših ali večjih širjav, celó delov svetá, ali pa gré od enega središča na vse kraje kakor radiji krogle. V zadnjem slučaju se bo potres na površji zemlje najmočnejše čutil ravno tam, kjer je spodaj potres nastal. Čim dalje od tega kraja, tem manj se bo čutil. Zemlja se dalje utegne tresti ali tako, kakor da bi jo kdo suval, ali se neprenehoma majati, ali pa vrteti. Dolgost potresa je različna, od malo sekund do več mesecev. Potres v Kalabriji se je pričel 5. svečana 1783. leta, končal pa se je še le 1786. leta. Razširil se je čez 65 geografskih milj, prvo leto je bilo čutiti 1000 stresov, med njimi 500 prav hudih. Mesto Cumana je bilo 21. oktobra 1766. leta v malo minutah popolnoma razsuto, tla pa so se po tem tresla še celih 14 mesecev. Potres v novem Madridu v Missouriju (1811 l.) je trajal skoro dve leti in se razširil po velikem delu severne Amerike. Najstrašnejši potres je bil 1693. leta v Siciliji, razdjalo je Katanijo in 49 drugih krajev, pokončal več ko 60.000 ljudi. Znani potres v Lisabonu na Portugalskem (1. novem. 1755. l.) je bil razširjen čez več ko 13. del vsega površja zemlje. Najredkeji so vrtivni ali krožni potresi, pa so tudi najnevarnejši. Pri njih je čudna prikazen ta, da se reči same ob sebi sučejo, a se vendar ne prekučenejo. Gori omenjeni potres v Siciliji je bil tak. V Kataniji so se stebri, drevesa, celó zidovje, od južno-zapadne strani zasukali proti vzhodu. Cela zemljišča so bila prevržena, tako, da so svoje prostore zamenila z drugimi. Tudi potresi, pri katerih se zemlja tako stresa, kakor če bi kdo ob njo tolkel, so včasih strašni. Navadno prihaja sunek kolikor, toliko navpik od zdolej proti vrhu in dela, kakor da bi se tam smodnik užgal. Hiše se večkrat mahoma vderó ali razrušijo. Leta 1797. je bilo mesto Riobamba po takem potresu razdjano, v malo sekundah je bilo v razvalinah. Tramove, celó človeška trupla je vrglo več sto čevljev visoko na bližnji holmič. Najmanj je nevaren potres, ob katerem se zemlja včasih daleč na široko ziblje, kakor valovi. Pl. Aleksander Humboldt je skušal po teh zibljajih zmeriti naglost potresov in našel, da znaša po 7 milj na minuto. Poznejši opazovalci so mogli spoznati le po 3 milje naglosti, tedaj ni vedno enaka in se ravna gotovo po trdnosti in vlažnosti kamenja, po katerem gre potres. Po večletnem opazovanju se je pokazalo, da so v vsakem času leta potresi na raznih krajih zemlje, da ob enem nastanejo po krajih, ki so daleč drug od drugega, da so jeseni in pozimi mnogo bolj pogosti, ko spomladi in poleti. Čudna, želó straš-